

Педіатрія: практичні навички: навчально-методичний посібник

Нове, перероблене і доповнене, перевидання навчально-методичного посібника містить рекомендації з догляду за здоровими і хворими дітьми всіх груп з урахуванням анатомо-фізіологічних особливостей дитячого організму; передбачено нюанси догляду за дитиною в домашніх умовах і стаціонарі.

≡ Алгоритми практичних навичок щодо діагностики втручань, лікувальних і профілактичних заходів, догляду, надання невідкладної допомоги удосконалено згідно з чинними наказами МОЗ України «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап» від 05.06.2019 р. № 1269 та «Організація надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19)» від 28.03.2020 р. № 722. ≡ Книга дасть можливість самостійно опанувати методику виконання -маніпуляцій, а тестові завдання допоможуть у проведенні самоконтролю. ≡ Для студентів медичних закладів фахової передвищої освіти, а також для медичних сестер і фельдшерів практичної охорони здоров'я.

Н.О. КУРДЮМОВА, Т.Г. ПОЛІЩУК

ПЕДІАТРІЯ: ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
2-е видання, перероблене і доповнене

РЕКОМЕНДОВАНО

Міністерством охорони здоров'я України
як навчально-методичний посібник для студентів
медичних закладів фахової передвищої освіти

РЕКОМЕНДОВАНО

цикловою методичною комісією
терапевтичного циклу клінічних дисциплін
та педіатрії Конотопського медичного
коледжу (лист № 128/01-12 від 03.05.2017),
цикловою комісією педіатрії Київського медичного
коледжу № 3 (лист № 071 від 11.05.2017)
і викладачами педіатрії вищої атестаційної
категорії Бориславського медичного коледжу
(лист від 25.04.2017) як навчально-методичний
посібник для студентів медичних закладів фахової
передвищої освіти

Київ
ВСВ «Медицина»
2023

УДК 616-083.98

ББК 57.33я723

П24

*Рекомендовано Міністерством охорони здоров'я України
як навчально-методичний посібник для студентів
медичних закладів фахової передвищої освіти*

*Рекомендовано цикловою методичною комісією терапевтичного циклу
клінічних дисциплін та педіатрії Конотопського медичного коледжу
(лист № 128/01-12 від 03.05.2017), цикловою комісією педіатрії
Київського медичного коледжу № 3 (лист № 071 від 11.05.2017)
і викладачами педіатрії вищої атестаційної категорії Бориславського
медичного коледжу (лист від 25.04.2017) як навчально-методичний
посібник для студентів медичних закладів фахової передвищої освіти*

Автори:

Н.О. Курдюмова — викладач-методист вищої категорії, Конотопський фаховий медичний коледж; *Т.Г. Поліщук* — викладач-методист вищої категорії, лікар-кардіолог вищої категорії, Конотопський фаховий медичний коледж

Рецензенти:

Р.І. Поцюрко — викладач педіатрії вищої атестаційної категорії, викладач-методист Бориславського медичного коледжу;

О.Я. Хемич — викладач педіатрії вищої атестаційної категорії, директор Бориславського медичного коледжу;

О.Я. Соловей — викладач педіатрії вищої атестаційної категорії, викладач-методист Бориславського медичного коледжу

Педіатрія: практичні навички : навч.-метод. посіб. / Н.О. Курдюмова, Т.Г. Поліщук. — 2-е вид., переробл. і доповн. — К. : ВСВ «Медицина», 2023. — 328 с.

ISBN 978-617-505-876-3

Нове, перероблене і доповнене, перевидання навчально-методичного посібника містить рекомендації з догляду за здоровими і хворими дітьми всіх груп з урахуванням анатомо-фізіологічних особливостей дитячого організму; передбачено нюанси догляду за дитиною в домашніх умовах і стаціонарі.

Алгоритми практичних навичок щодо діагностики втручань, лікувальних і профілактичних заходів, догляду, надання невідкладної допомоги удосконалено згідно з чинними наказами МОЗ України «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап» від 05.06.2019 р. № 1269 та «Організація надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19)» від 28.03.2020 р. № 722.

Книга дасть можливість самостійно опанувати методику виконання маніпуляцій, а тестові завдання допоможуть у проведенні самоконтролю.

Для студентів медичних закладів фахової передвищої освіти, а також для медичних сестер і фельдшерів практичної охорони здоров'я.

УДК 616-083.98

ББК 57.33я723

ISBN 978-617-505-876-3

© Н.О. Курдюмова, Т.Г. Поліщук, 2018, 2023

© ВСВ «Медицина», оформлення, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
ТЕМА 1. ГІГІЄНА РУК У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	11
Алгоритм проведення гігієни рук медичного персоналу.....	11
Використання медичних рукавичок.....	15
Показання до використання стерильних та оглядових медичних рукавичок.....	16
ТЕМА 2. ДОГЛЯД ЗА НОВОНАРОДЖЕНИМИ І ДІТЬМИ РАНЬОГО ВІКУ	22
Перший туалет новонародженого.....	22
Організаційні умови забезпечення підтримки теплового ланцюжка	23
Організаційні умови забезпечення спільного перебування матері та новонародженого.....	24
Профілактичні маніпуляції в пологовому будинку.....	24
Критерії фізіологічної жовтяниці	26
Критерії небезпечної жовтяниці новонародженого.....	27
Фізіологічна втрата маси тіла	28
Догляд за слизовими оболонками дитини грудного віку.....	28
Догляд за шкірою дитини раннього віку.....	29
Догляд за пуповиною, пуповинним залишком, пупковою ранкою.....	30
Виписування новонародженого з пологового стаціонару.....	31
Календарний план проведення обов'язкових медичних профілактичних оглядів здорової дитини віком до 3 років	32
Проведення першого патронажу новонародженого	32
Оцінювання великого тім'ячка у новонародженого	35
Методика визначення безумовних рефлексів.....	36
Рекомендації щодо запобігання синдрому раптової дитячої смерті	37
Проведення гігієнічної ванни.....	38
Техніка підмивання дітей грудного віку	39
Питання для самоконтролю	39
ТЕМА 3. АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕДОНОШЕНОЇ ДИТИНИ ТА ДОГЛЯД ЗА НЕЮ	41
Догляд за недоношеною дитиною.....	41
Огляд дитини з малою масою тіла	42
Основні розлади адаптації та патологічні стани	43
Профілактика і лікування загрозливих станів.....	43
Користування кювезом.....	45
Догляд за недоношеною дитиною у кювезі.....	46
Годування дитини з малою масою тіла при народженні	47
Грудне вигодовування	47
Годування дитини з чашки	48
Годування дитини через зонд.....	50
Організація догляду за дітьми з дуже малою масою тіла	53
Щеплення дитини з малою масою тіла при народженні.....	55

Виходжування недоношених дітей методом «мати-кенгуру».....	56
Критерії виписування дитини з малою масою тіла при народженні....	57
<i>Питання для самоконтролю</i>	57
ТЕМА 4. ФІЗИЧНИЙ І НЕРВОВО-ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ.	
АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ	59
Клінічний протокол медичного догляду за дитиною до 3 років	59
Зважування дитини.....	59
Вимірювання обводу голови і грудної клітки	59
Вимірювання зросту	60
Оцінювання фізичного розвитку дитини	61
Шкала оцінювання фізичного розвитку дітей за різними методами....	62
Складання графіків «довжина тіла/зріст/вік».....	62
Інтерпретація стандартних відхилень показників фізичного розвитку.....	64
Психомоторний розвиток дитини.....	65
Терміни розвитку моторики в дітей грудного віку.....	65
Принципи ефективного консультування.....	65
Середні терміни прорізування і випадіння тимчасових зубів.....	66
Середні терміни прорізування постійних зубів.....	66
<i>Питання для самоконтролю</i>	67
ТЕМА 5. ВИГОДОВУВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ	69
Грудне вигодовування	69
Принципи успішного вигодовування.....	70
Основні труднощі грудного вигодовування з боку матері	75
Основні труднощі грудного вигодовування з боку дитини.....	76
Розрахунок добової кількості їжі	77
Добова потреба дітей першого року життя в основних нутрієнтах та енергії у разі природного вигодовування	77
Порушення лактації.....	78
Пригодовування	79
Рекомендована схема введення харчових добавок і пригодовування дітям, які перебувають на природному вигодовуванні.....	81
Правила введення окремих продуктів пригодовування	82
Приготування страв пригодовування.....	83
Оброблення пляшечок і сосок.....	88
Поради матері щодо безпеки під час годування	88
Оцінювання режиму харчування дитини віком 6–12 міс.....	89
Консультування матері стосовно вигодовування дитини віком від 6 до 12 міс.	89
Раціональне харчування жінки, яка годує груддю.....	90
Поради матері для поступового припинення лактації і грудного вигодовування	91
Консультування матері з приводу проблем харчування.....	91
Навчання матері правильно розташовувати немовля біля грудей і прикладати до грудей.....	92
Навчання матері зціджувати грудне молоко.....	93

Навчання матері годувати немовля з чашки	93
Змішане вигодовування.....	93
Гіпогалактія	94
Проведення контрольного зважування.....	95
Штучне вигодовування.....	96
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>97</i>
ТЕМА 6. ДОГЛЯД ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ НОВОНАРОДЖЕНИХ	
І ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ	98
Оцінювання стану новонародженого за шкалою Апгар.....	98
Серцево-легенева реанімація новонароджених.....	98
Неонатальна реанімація	102
Киснева терапія в новонароджених	103
Невідкладна допомога при внутрішньочерепній пологовій травмі	105
Догляд за дитиною з гемолітичною жовтяницею	106
Проведення фототерапії в новонароджених.....	106
Догляд за пупковою ранкою при омфаліті.....	107
Взяття крові для бактеріологічного дослідження.....	108
Розведення і розрахунок дози антибіотиків дітям раннього віку.....	109
Допомога при ларингоспазмі.....	111
Розрахунок дози вітаміну D	111
Допомога при судомах.....	112
Оброблення шкіри при екземі	114
Догляд за шкірою дитини при попрілостях	115
Проведення лікувальної ванни.....	116
Методика оральної регідратації.....	117
Догляд за дитиною у разі блювання	119
Приклад ведення харчового щоденника.....	120
Анафілактична та алергічна реакція.....	120
Допомога при анафілактичному шоку.....	121
<i>Тестові завдання для самоконтролю.....</i>	<i>122</i>
<i>Задачі.....</i>	<i>124</i>
ТЕМА 7. ЗАХВОРЮВАННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ.....	
Підготовка хворого до рентгенологічного дослідження шлунка	126
Підготовка хворого до фіброезофагогастроуденоскопії.....	127
Підготовка хворого до холецистографії та холангіографії.....	128
Підготовка хворого до ультразвукового дослідження органів травлення.....	130
Участь у проведенні рН-метрії	130
Уведення шлункового зонда через рот	132
Промивання шлунка за допомогою тонкого зонда	134
Невідкладна допомога при харчових отруєннях	136
Дуоденальне зондування (фракційний спосіб)	137
Взяття калу для копрологічного дослідження	140
Збирання сечі для визначення діастази	140
Туалет слизової оболонки рота при пліснявці (кандидозному стоматиті).....	141

Догляд за слизовою оболонкою рота при виразковому (афтозному) стоматиті.....	141
Збирання калу для дослідження на яйця гельмінтів	142
Взяття матеріалу на ентеробіоз із періанальних складок за допомогою липкої стрічки.....	142
Промивання шлунка дитині раннього віку	143
Техніка виконання очисної клізми дитині раннього віку.....	144
Техніка виконання лікувальної клізми	146
Взяття випорожнень для бактеріологічного дослідження.....	147
Застосування газовідвідної трубки	147
<i>Тестові завдання для самоконтролю.....</i>	<i>148</i>
ТЕМА 8. ЗАХВОРЮВАННЯ ОРГАНІВ ДИХАННЯ.....	149
Підрахунок частоти дихання.....	149
Закапування крапель у вухо.....	150
Закапування крапель у ніс	151
Накладення зігрівального компресу на вухо	152
Допомога при гострому стенозуючому ларинготрахеїті	153
Допомога при респіраторному дистрес-синдромі у дітей (крупі)	154
Допомога при бронхоспазмі унаслідок бронхіальної астми або ХОЗЛ... ..	155
Використання небулайзера	156
Допомога при лихоманці (гіперпірексії).....	158
Застосування гірчичників.....	159
Збирання мокротиння для дослідження.....	160
Вимірювання температури тіла та її графічний запис.....	161
Оксигенотерапія через носовий катетер	162
Оксигенотерапія через носову канюлю	164
Проведення штучної вентиляції легень за допомогою мішка Амбу	165
Розведення порошку у флаконі (зокрема антибіотиків)	167
Внутрішньошкірна ін'єкція: проба на індивідуальну чутливість до антибіотика.....	168
Внутрішньом'язова ін'єкція.....	171
<i>Тестові завдання для самоконтролю.....</i>	<i>173</i>
<i>Задачі.....</i>	<i>174</i>
ТЕМА 9. ЗАХВОРЮВАННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ	175
Допомога в разі непритомності	175
Синкопе і пресинкопальний стан у дітей.....	176
Допомога при колапсі	177
Визначення пульсу на променевій артерії.....	178
Особливості підрахунку пульсу в дітей різного віку.....	180
Вимірювання артеріального тиску.....	181
Особливості вимірювання артеріального тиску в дітей.....	184
Принципи надання допомоги при гострій серцевій недостатності	185
Проведення функціональної проби Руф'є.....	185
Взяття крові з вени для біохімічного дослідження.....	186
Особливості введення біциліну.....	189
<i>Тестові завдання для самоконтролю.....</i>	<i>190</i>

ТЕМА 10. ЗАХВОРЮВАННЯ КРОВІ	192
Участь у проведенні гемотрансфузії.....	192
Допомога при носовій кровотечі.....	193
Надання невідкладної допомоги при легеневої кровотечі.....	195
Надання невідкладної допомоги при шлунково-кишковій кровотечі.....	196
Внутрішньовенне струминне введення лікарських засобів.....	197
Заповнення системи одноразового використання для внутрішньовенного краплинного введення лікарського засобу	201
Підключення системи для внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.....	204
Внутрішньовенне введення лікарських засобів за допомогою периферичного катетера.....	206
Гемограма здорових дітей різного віку	212
<i>Тестові завдання для самоконтролю</i>	<i>213</i>
ТЕМА 11. ЗАХВОРЮВАННЯ НИРОК І СЕЧОВИХ ШЛЯХІВ	214
Визначення об'єму випитої і виділеної рідини.....	214
Проведення функціональної проби за Зимницьким.....	214
Визначення добового діурезу.....	216
Підготовка хворого до рентгенологічного дослідження сечовидільних органів.....	217
Визначення бактеріурії.....	217
Проведення проб за Нечипоренком, Амбурже, Аддіса—Каковського.....	218
Збирання сечі для загального аналізу в дівчинки віком до 1 року	219
Збирання сечі для загального аналізу в дітей старшого віку	221
<i>Тестові завдання для самоконтролю</i>	<i>222</i>
ТЕМА 12. ЗАХВОРЮВАННЯ ЕНДОКРИННОЇ СИСТЕМИ.....	223
Методи визначення рівня глюкози в крові	223
Проведення глюкозотолерантного тесту.....	224
Визначення рівня глюкози та ацетону в сечі.....	224
Підшкірна ін'єкція: введення інсуліну	226
Харчування дітей, хворих на цукровий діабет	229
Диференціальна діагностика ком	231
Надання допомоги при гіперглікемічній комі	232
Надання допомоги при діабетичному кетоацидозі.....	233
Надання невідкладної допомоги при гіпоглікемічній комі	234
<i>Тестові завдання для самоконтролю</i>	<i>235</i>
<i>Задачі.....</i>	<i>236</i>
ТЕМА 13. ДОГЛЯД ЗА ДІТЬМИ З ІНФЕКЦІЙНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ	239
Календар профілактичних щеплень.....	239
Перелік протипоказань до проведення щеплень	239
Послідовність дій під час проведення вакцинації	240
Проведення проби Манту та оцінювання результатів.....	241
Внутрішньошкірне введення вакцини БЦЖ.....	243

Збирання мокротиння для виявлення мікобактерій туберкульозу.....	246
Взяття мазка із зівя і носа на наявність збудника дифтерії.....	247
Взяття мазків з носоглотки на наявність менінгокока.....	250
Активна імунізація проти кашлюку, дифтерії, правця (АКДП, АКДП-М, АДП-М), гемофільної інфекції.....	252
Методика введення протидифтерійної сироватки.....	254
Мікробіологічна діагностика кашлюку і паракашлюку.....	256
Допомога під час проведення спинномозкової пункції.....	257
Закапування крапель в очі.....	259
Взяття, зберігання і транспортування матеріалу для тестування на SARS-CoV-2.....	260
Проведення активної імунізації проти кору, епідемічного паротиту, краснухи.....	263
Догляд за шкірою при вітряній віспі.....	264
Взяття випорожнень для бактеріологічного дослідження.....	265
Терміни карантину та ізоляції хворих.....	266
Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики при виконанні професійних обов'язків.....	268
Порядок взяття матеріалу для серологічної діагностики ВІЛ-інфекції.....	269
Щеплення проти вірусного гепатиту В.....	270
Проведення щеплення проти поліомієліту.....	272
<i>Тестові завдання для самоконтролю.....</i>	<i>273</i>
<i>Задачі.....</i>	<i>275</i>
ТЕМА 14. ПЕРВИННА МЕДИЧНА ДОПОМОГА.....	276
Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку».....	276
Ведення хворої дитини віком від 2 місяців до 5 років.....	287
ТЕМА 15. ЕКСТРЕНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ДІТЯМ НА ДОГОСПІТАЛЬНОМУ ЕТАПІ.....	291
Універсальна допомога.....	291
Схеми оцінювання стану пацієнта.....	292
Базові реанімаційні заходи (Basic Life Support).....	293
Зупинка серця (фібриляція шлуночків/шлуночкова тахікардія/асистолія/безпульсова електрична активність).....	293
Контроль прохідності дихальних шляхів.....	295
Алгоритм виконання АВС.....	296
Використання автоматичних зовнішніх дефібриляторів у педіатрії.....	298
ВІДПОВІДІ.....	300
ДОДАТКИ.....	301
ЛІТЕРАТУРА.....	325

ПЕРЕДМОВА

Медичні сестри, фельдшери відіграють важливу роль у наданні медичної допомоги дітям. З кожним роком їх роль зростає, оскільки ускладнюються методи діагностики і лікування, змінюється система охорони здоров'я з урахуванням світового досвіду. Професія сучасного медичного працівника потребує постійного професійного зростання, бездоганного виконання своїх обов'язків, у тому числі для забезпечення вимог Європейського простору. Основною метою навчання на сучасному етапі розвитку суспільства є розвиток як загальних, так і професійних здібностей студентів, підготовка конкурентоспроможного спеціаліста з високими професійними й особистісними якостями.

Відповідно до модульно-рейтингової системи навчання та нових навчальних планів і програм із дисциплін «Медсестринство в педіатрії», «Педіатрія», «Невідкладні стани в педіатрії» велику кількість годин відведено для самостійної роботи студентів, що потребує наявності сучасних посібників для засвоєння не тільки теоретичних знань, а й практичних навичок.

З цією метою було розглянуто питання про перевидання навчально-методичного посібника для проведення практичних занять та організації самостійної практичної роботи студентів.

Основне завдання, що стояло перед авторами, — підготовка висококваліфікованих спеціалістів середньої медичної ланки, здатних якісно здійснювати догляд як за хворою, так і за здоровою дитиною.

До другого видання навчально-методичного посібника включено тестові завдання і питання для самоконтролю відповідно до ліцензійних іспитів Крок М.

Алгоритми практичних навичок удосконалено згідно з чинними Протоколами діагностики і лікування захворювань за наказами МОЗ України.

Враховуючи, що Наказ МОЗ України від 01.06.2013 р. № 460 «Про затвердження протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій» втратив чинність на підставі Наказу МОЗ від 03.11.2021 р. № 2415, а з 2016 р. в Україні визнані державними вимоги ISO 9001:2015 «Quality Managements», алгоритми та інструкції медичних маніпуляцій складаються в кожному конкретному медич-

ному закладі згідно з СОП (Стандартні операційні процедури) і зараз знаходяться на стадії розроблення. Відомо, що СОПи складають відповідальні особи за затвердженими у певному закладі шаблонами.

У посібнику наводяться зразки пробних СОПів з можливістю виявлення недоліків та розроблення остаточних індивідуальних варіантів з подальшим затвердженням їх локальними наказами.

До нового видання посібника включено оновлені алгоритми з невідкладних станів згідно з Наказом МОЗ України від 05.06.2019 р. № 1269 «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап»; питання стосовно коронавірусної хвороби наведені відповідно до Наказу МОЗ України від 28.03.2020 р. № 722 «Організація надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19)»; питання пропедевтики дитячих хвороб повністю відповідають Наказу МОЗ України від 04.04.2005 р. № 152 «Про затвердження протоколу медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною», Наказу МОЗ України від 20.03.2008 р. № 149 «Клінічний протокол медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років», Наказу МОЗ України від 29.08.2006 р. № 584 «Протокол медичного догляду за новонародженою дитиною з малою масою тіла при народженні».

За Наказом МОЗ України від 03.08.2021 р. № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/зкладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення» наведено алгоритми щодо обробки рук і надягання рукавичок перед проведенням маніпуляцій, послідовність дій під час огляду новонародженого, а також при проведенні вакцинації¹.

Згідно з навчальними програмами з дисциплін «Медсестринство в педіатрії», «Педіатрія» і «Невідкладні стани в педіатрії» у навчально-методичному посібнику розглядаються питання догляду при захворюваннях дітей раннього віку, догляду за дітьми із соматичною патологією: при захворюваннях органів дихання, серцево-судинної системи, органів травлення, крові, сечовидільних органів, ендокринної системи та інфекційних захворюваннях.

Матеріал подано з урахуванням вікових анатомо-фізіологічних особливостей дитини; передбачені особливості догляду за дитиною в домашніх умовах та у стаціонарі.

Мета посібника — надання можливості систематизованого самостійного вивчення, чіткого засвоєння практичних навичок студентами.

Автори із вдячністю приймуть побажання і пропозиції щодо цього видання.

¹ У посібнику подаються посилання на накази МОЗ України, чинні станом на 31.08.2022 року.

ТЕМА 6

ДОГЛЯД ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ НОВОНАРОДЖЕНИХ І ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

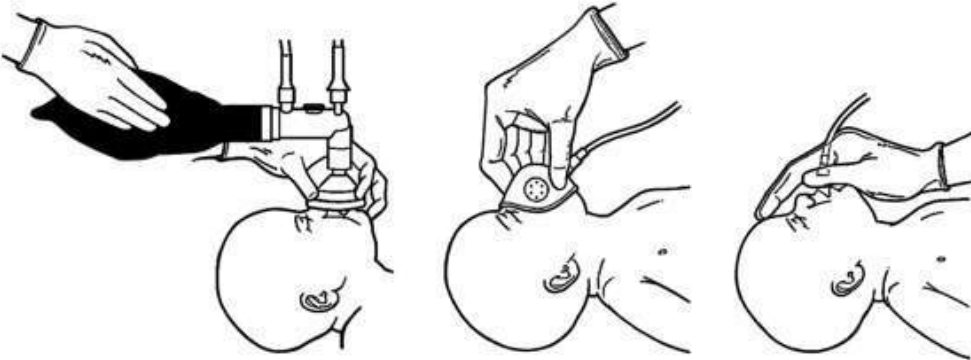
ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ НОВОНАРОДЖЕНОГО ЗА ШКАЛОЮ АПґАР

Показник	0 балів	1 бал	2 бали
Частота серцевих скорочень	Серцебиття відсутнє	Менше ніж 100 за 1 хв	100 за 1 хв і більше
Дихання	Відсутнє	Слабкі, неритмічні дихальні рухи	Адекватне; голосний крик
М'язовий тонус	Відсутній	Незначне згинання кінцівок	Добре згинання кінцівок, активні рухи
Рефлекторна реакція на відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів або тактильну стимуляцію	Відсутня	Гримаса	Крик, кашель або чхання
Колір шкіри	Різка блідість або центральний ціаноз	Шкіра тулуба рожева, ціаноз кінцівок	Шкіра рожева або локальний ціаноз

СЕРЦЕВО-ЛЕГЕНЕВА РЕАНІМАЦІЯ НОВОНАРОДЖЕНИХ

Етапи	Зміст
	<p>Надати дитині положення на спині або на боці з помірно закинutoю назад головою і підкладеним під плечі валиком.</p>

Етапи	Зміст
Забезпечення прохідності дихальних шляхів	<p>Проводити стандартну санацію верхніх дихальних шляхів у комплексі заходів невідкладної допомоги новонародженому більше не рекомендують. Така санація у щойно народженої дитини (включаючи відсмоктування гумовою грушею) необхідна лише в разі значного утруднення самостійного дихання (наявні дихальні розлади) або якщо потрібно проводити штучну вентиляцію легень.</p> <p>Спочатку треба відсмоктати вміст із рота, потім — з носа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • для видалення секрету і слизу рекомендують використовувати одноразову гумову грушу; за її відсутності відсмоктування здійснюють лише стерильним одноразовим катетером; • під час відсмоктування не слід вводити катетер чи грушу надто енергійно або глибоко (не глибше 3 см від рівня губ у доношеного новонародженого і 2 см у передчасно народженої дитини); • відсмоктувати короткочасно, делікатно, поволі виводячи катетер або грушу назовні; • тривалість відсмоктування не повинна перевищувати 5 с. <p>Під час агресивного відсмоктування можлива стимуляція задньої стінки глотки, що може спричинити вагусну реакцію (тяжку брадикардію або апное), а також затримку самостійного дихання.</p> <p>Якщо під час відсмоктування у новонародженого з'явилася брадикардія, потрібно припинити маніпуляцію і знову оцінити частоту серцевих скорочень.</p> <p>У випадку значного накопичення секрету, крові, слизу доцільно під час відсмоктування повернути голову дитини вбік або повторити маніпуляцію. У разі використання відсмоктувача негативний тиск не повинен перевищувати 100 мм рт. ст. (13,3 кПа, або 136 см вод. ст.)</p>
Штучна вентиляція легень	<p>Показання до проведення штучної вентиляції легень реанімаційним мішком і маскою</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відсутнє або неадекватне самостійне дихання після початкових кроків допомоги, проведених протягом 30 с після народження дитини. • частота серцевих скорочень <100 за 1 хв незалежно від наявності й адекватності самостійного дихання після початкових кроків допомоги, проведених протягом 30 с після народження дитини. • Стійкий центральний ціаноз, незважаючи на наявність адекватного самостійного дихання, частота серцевих скорочень >100 за 1 хв і подавання вільного потоку 100 % кисню протягом щонайменше 5 хв.

Етапи	Зміст
	<p>Техніка проведення початкової штучної вентиляції легень під час первинної реанімації новонароджених</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перевірити правильність положення дитини: голова помірно розігнута, валик під плечима. • Зайняти положення навпроти голови новонародженого і зафіксувати час початку вентиляції. • Накласти маску відповідного розміру, приєднану до реанімаційного мішка, на обличчя дитини, накриваючи ніс, рот і верхівку підборіддя. • Натискаючи на верхній і нижній краї маски I і II пальцями однієї руки, забезпечити герметичне прилягання маски до обличчя. Одночасно, за допомогою інших пальців цієї руки, які підтримують нижню щелепу дитини, фіксувати положення голови. • Одразу розпочати вентиляцію: <ul style="list-style-type: none"> — надійно утримуючи маску на обличчі дитини, пальцями іншої руки повільно і плавно стиснути реанімаційний мішок кілька разів: для вентиляції доношених новонароджених використовують 4—5 пальців, а в разі глибокої недоношеності може бути достатньо 2—3 пальців залежно від об'єму реанімаційного мішка; — під час стискування реанімаційного мішка спостерігати за рухами грудної клітки, які мають бути ледь помітними
Непрямий масаж серця	<p>Показання: частота серцевих скорочень <60 за 1 хв після 30 с ефективної штучної вентиляції легень.</p> <p>Техніка виконання непрямовго масажу серця</p> <p>Медичний працівник, який виконує непрямий масаж серця, розташовується збоку від новонародженого. Дитина має лежати на твердій рівній поверхні; важливо забезпечити надійну фіксацію її спини (див. далі).</p>

Етапи	Зміст
	<p>Використовують два методи непрямого масажу серця:</p> <p>1) метод великих пальців: на груднину натискають подушечками двох великих пальців; водночас решта пальців обох рук підтримують спину дитини (цьому методу надають перевагу, оскільки він ефективніше забезпечує викид крові у магістральні судини);</p> <p>2) метод двох пальців: на груднину натискають кінчиками двох пальців однієї руки — II і III або III і IV; під час натискань інша рука підтримує спину дитини. Цей метод використовують, якщо потрібний доступ до судин пуповини.</p> <p>Непрямий масаж серця виконують, натискаючи на нижню третину груднини; ця ділянка знаходиться над мечоподібним відростком (щоб визначити її, потрібно спочатку знайти мечоподібний відросток). Важливо не натискати на відросток, щоб запобігти розриву печінки.</p> <p>Натискання потрібно здійснювати перпендикулярно до поверхні грудної клітки кінчиками пальців, які розміщують уздовж середньої лінії груднини.</p> <p>Після кожного натискання дають можливість грудній клітці відновити свій об'єм, не відриваючи пальці від її поверхні.</p> <p>Глибина натискань становить одну третину передньо-заднього діаметра грудної клітки.</p> <p>Частота натискань на груднину становить 90 за 1 хв.</p> <p>Важливо координувати непрямий масаж серця зі штучною вентиляцією легень, уникаючи одночасного виконання обох процедур:</p> <ul style="list-style-type: none"> • після кожних 3 натискань на груднину роблять паузу для проведення вентиляції, після чого натискування повторюють; • за 2 с потрібно 3 рази натиснути на груднину (90 за 1 хв) і провести одну вентиляцію (30 за 1 хв); разом — 120 дій за 1 хв.

НЕОНАТАЛЬНА РЕАНІМАЦІЯ

(згідно з Наказом МОЗ України № 1269 від 05.06.2019)

Проблема	Сестринські втручання
За необхідності реанімації новонародженого	Негайно затиснути пуповину у двох місцях і перерізати її
Відсутність потреби в реанімації	Зігріти/вигерти/стимулювати активність новонародженого, а потім перерізати/затиснути пуповину через 60 с або після припинення пульсації в ній
Зігрівання, витирання, стимуляція	Загорнути новонародженого в сухе простирадло або термоковдру для збереження температури тіла якомога довше на час реанімації; за можливості вкрити голову дитини
У разі передчасних пологів, за наявності слабкого плачу, ознак дихальної недостатності, поганого м'язового тонусу в дитини	Покласти дитину на спину і трохи підняти голову для забезпечення прохідності дихальних шляхів
Наявність меконію та ознак респіраторного дистресу	Провести санацію ротової, а потім носової порожнини
Частота серцевих скорочень >100 за 1 хв	<ul style="list-style-type: none"> • У разі появи центрального ціанозу — призначити потокову кисневу терапію. • При задишці або вираженій дихальній недостатності: <ul style="list-style-type: none"> — розпочати вентиляцію за допомогою мішка Амбу з киснем (кімнатна температура) із частотою 40—60 за 1 хв; — провести інтубацію трахеї згідно з локальними протоколами
Частота серцевих скорочень <100 за 1 хв	<ul style="list-style-type: none"> • Розпочати вентиляцію за допомогою мішка Амбу з киснем (кімнатна температура) із частотою 40—60 за 1 хв. • За відсутності поліпшення стану протягом 90 с — збільшити концентрацію кисню до 30 % FiO₂ (за наявності змішувача), в іншому випадку — збільшити концентрацію кисню до 100 % до нормалізації частоти серцевих скорочень. • У разі неефективності вентиляції за допомогою мішка Амбу — провести інтубацію трахеї

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ